*דאמר מר חטאת ואשם מנין תלמוד לומר זבח. הני מילי היכא דתרוייהו כי הדדי נינהו אבל היכא דאשם להכשיר וחטאת לכפר בעינן תרי קראי. זבח זו חטאת מצורע ואימא זו חטאת ואשם דנזיר. לא סלקא דעתך דתניא °ומנחתם ונסכיהם בעולתו ובשלמיו הכתוב מדבר. אתה אומר בעולתו ובשלמיו או אינו אלא אפילו חטאת. ת"ל °ואת האיל יעשה זבח שלמים ומנחתו ונסכו. איל בכלל היה ולמה יצא להקיש אליו. מה איל מיוחד בא בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה. עולה זו עולת מצורע ואימא זו עולת יולדת. אמר אביי עולת יולדת מסיפא דקרא נפקא דתניא רבי נתן אומר לכבש זו עולת יולדת. האחד זה אחד עשר של מעשר [שקרב שלמים] *שלא מצינו לה בכל התורה *שהוא טפל חמור מן העיקר. רבא אמר איזהו דבר שצריך שלשה רבויין הוי אומר זו מצורע. לאיל למה לי. *אמר רב ששת לרבות אילו של אהרן. אילו של אהרן, ממועדיכם נפקא. סלקא דעתך אמינא הני מילי דצבור אבל דיחיד לא. ומאי שנא מעולת יולדת. סלקא דעתך אמינא הני מילי דבר שאין קבוע לו זמן אבל דבר שקבוע לו זמן אימא לא, קמ"ל. או לאיל למה לי. *לרבות את הפלגס. הניחא לר' יוחנן דאמר בריה הוא *דתנן הקריבו מביא עליו נסכי איל ואינו עולה לו מזבחו. *ואר' יוחנן או לאיל לרבות את הפלגס, אלא לבר פדא דאמר מייתי ומתני דספיקא הוא אצטריך קרא לרבויי ספיקא, [ודאי] לבר פדא קשיא. °ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים. לשור האחד מה ת"ל. לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי איל לנסכי כבש יכול נחלק בין נסכי פר לנסכי עגל. ת"ל לשור האחד. או לאיל מה ת"ל. לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי בן שנה לנסכי בן שתים יכול נחלק בין נסכי בן שתים לנסכי בן שלש ת"ל (א) או לאיל האחד. או לשה בכבשים מה ת"ל. לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי כבש לנסכי איל יכול נחלק בין נסכי כבשה לנסכי *רחלה ת"ל או לשה בכבשים. או בעזים מה ת"ל. לפי שמצינו שחלק הכתוב בין נסכי כבש לנסכי איל יכול נחלק בין נסכי גדי לנסכי שעיר ת"ל או בעזים. אמר רב פפא: *בריק לן רבא נסכי

דאפר פר. גבי נזיר ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים אין לי אלא תחת זבח השלמים תחת הדוד של חטאת ואשם מנין ת"ל זבח: פ"ה. דנפקי תרוייהו חטאת ואשם של נזיר ו] דכי הדדי נינהו דתרוייהו (חטאת דנזיר טהור ואשם דנזיר טמא) להכשירו ביין וליטמא במתים אתו אבל הכא במצורע דאשם להכשירו לבא במחנה אתי וחטאת לכפר דעל ז' דברים הצרעת באה אור נגעים באין: חטאת דנזיר טהור ואשם דנזיר טמא: לא ס"ד. מ] דמנחתם ונסכיהם דכתיב בנזיר טהור בעולתו ושלמיו הכתוב מדבר דטעונים נסכים ולא חטאתו של טהור ואשמו של נזיר טמא: איל בכלל היה. דהא כתיב ברישא ואיל אחד תמים לשלמים: מה איל. שהוא שלמים מיוחד שבא בנדר ונדבה: אף כל בא בנדר ונדבה. לאפוקי חטאת ואשם שאין באין בנדר ונדבה שאין טעונין נסכים שלכך ליכא לרבות לנסכים מזבח אלא חטאת מצורע: זו עולת יולדת. שטעונה נסכים: זה אחד עשר של מעשר. דטעון נסכים כדתנן (בכורות דף ס.) קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולי"א עשירי שלשתן מקודשין התשיעי נאכל במומו והאחד עשר קרב שלמים וטעון נסכים: שהוא חמור מן העיקר. אלא זה דמעשר גופיה לא בעי נסכים ואלו דאתי מכחו טעון נסכים: רבא אמר. לא מצית למימר לא חטאת ואשם דנזיר ולא עולת יולדת דג' ריבויין יש בפסוק העולה או לזבח: ואיזהו דבר שצריך שלשה ריבויין הוי אומר זה מצורע. דאית ביה שלשה קרבנות חטאת ועולה ואשם דמי בנזיר דג' ריבויין מיבעיא ליה דהא אית ביה חטאת ועולה ואשם ושלמים: לאיל. דכתיב או לאיל תעשה מנחה למה לי ליכתוב וכי תעשה מנחה סלת שני עשרונים בלולה בשמן שלישית ההין ואנא ידענא דהיינו איל דצריך שני עשרונים אלא לרבות אילו של אהרן: ממועדיכם נפקא. (ב) כל הבא במועדיכם ואילו של אהרן הוא בא במועד ביום הכפורים: פ"ה. דדבר הבא במועד טעון נסכים, (ג) *דציבור אבל פ] (יחיד) באילו של אהרן אימא לא: ומאי שנא. אילו של אהרן דמשום דהוי דיחיד הוה אמינא דלא ליטעון נסכים: מעולת יולדת. דמרבינן לעיל אף ע"ג דשל יחיד היא שטעונה נסכים אף של אהרן נמי לא ליבעי איל לרבויי: איצטריך פר"ח כו'. אילו של אהרן קבוע לו זמן: או לאיל למה לי לרבות את הפלגס. לנסכים, פלגס שעבר שנתו ולא בא לכלל (ד) שתים: הניחא לרבי יוחנן. דאמר בריה בפני עצמו הוא וטעון נסכים: דתנן הקריבו. לפלגס שהיה נדר איל או כבש והקריב פלגס מביא עליו נסכי איל ואין עולה לו מזבחו לשם חובת נדרו וצריך להביא איל ודאי או כבש ודאי דלאו על גב דבריה בפני עצמו הוא קמרבי ליה קרא: אלא לבר פדא דאמר מייתי נסכי איל ומתני. אם כבש הוא יקדישו נסכים הראויין לו והמותר יהו נדבה ואם י) (נאו) איל הוא הרי נסכיו דקסבר לאו בריה הוא אלא ספיקא מי איצטריך קרא למיכתב או לרבויי ספיקא והלא לפני המקום הכל גלוי ואין ספיקא לפניו ולא איצטריך קרא דכתיב משום ספיקא: ודאי לבר פדא קשיא. דלדידיה לא ידעינא או למה לי: לשור האחד מה ת"ל. והלא כבר נאמר (במדבר טו) והקריב על בן הבקר מנחה וגו': שלמוד לומר לשור האחד. דבין גדול בין קטן נסכיו שוין: או לאיל האחד מה ת"ל. והלא כבר נאמר (שם) או לאיל תעשה מנחה: [או לשה בכבשים מה ת"ל. והלא כבר נאמר או לזבח לכבש האחד]: או בעזים מה ת"ל. והלא עזים בכלל כבשים הם: גדי. שהוא בחור שעיר שהוא זקן: נסכי

דאמר מר חטאת ואשם מנין ת"ל זבח. בפ' כל הפסולין (זבחים דף נ.) גבי נאכל ליום ולילה ובקונטרס פירש בנזיר בפ' ג' מינין (דף מה:) גבי חטאת נזיר ואשמו: אבל היכא דחטאת לכפר ואשם להכשיר בעי תרי קראי. והא דלא מבעיא לן תרי קראי לחטאת ואשם של מצורע בפרק כל הפסולין (זבחים דף נ.) אלא נפקא לן מחד קרא שלהו חטאות ואשמות הנאכלים ליום ולילה היינו היכא דלא משכינן להו מדין שאר חטאות ואשמות אבל הכא משכינן להו דשאר חטאות ואשמות לא בעו נסכים והני בעו נסכים: אימא חטאת ואשם דנזיר. אחטאת ואשם דטומאה לא פריך אלא מהני משום דאית בהו מנחה וגם דמו לנדבה דנזירות נדבה היא: איל בכלל היה ולמה יצא. דכתיב ביה מנחתו ונסכו וא"ת והא דרשינן ליה בפ"ק דזבחים (דף ח.) וי"ל דהאם וי"ו קדריש ולעיל פירשתי בפ' התכלת (דף מה:): חמור מן העיקר. דמעשר גופיה לא בעי נסכים: דמייתי ומתני. [פירש] בקונט' מביא נסכי איל ואומר אם איל הוא הרי נסכיו עמו ואם כבש הוא יהו נסכים כשיעור כבש והשאר יהו נסכי נדבה שהרי מתנדב אדם נסכים בלא זבח ובפ"ק דחולין (דף כג.) הוסיף בקונטרס אע"ג דתנן בפרק המנחות והנסכים (לקמן דף קד.) אין מתנדב לוג שנים וחמשה אלא שלשה שיהו קרויין נסכי כבש או ארבעה שקרויין נסכי איל או ששה הראויין לפר הכא כי האי גוונא בהדי אחריני קרבי והא דאמרינן לקמן בגמרא (דף קד.) דהיכא דאייתי חמשה לא אמרת אין קבע לנסכים משך ארבעה מינייהו דחזו לאיל ומקריב ואידך הוו נדבה ופי' שם בקונטרס נדבת צבור ויעכב ויפלו דמיו לשופרות לא יקרב הוא עצמו ויצטרף עם שני לוגין אחרים ויקרב לנסכי תמיד דהאי נמי נצבור משמע דאותו לוג חמישי אינו קרב עם הארבעה לא דמי להכא דהא"נ דאם כבש הוא השלשה באין חובה לו והרביעי ניתוסף עליהם שאני הכא דהא ארבעה חזו לאיל בעצמה וא"ת והא תניא בסוף כל התדיר (זבחים דף צא:) יין כדברי רבי עקיבא לספלים כדברי רבי טרפון לאישים והשתא לרבי עקיבא ניחא אלא לר' טרפון דאמר לאישים הא לא ידע הי מינייהו נדבה דעביד לאישים וי"ל דכי קאמר רבי טרפון בסתם אבל במפרש לספלים מודה דלספלים ולענין המנחה מייתי שתי מנחות בשני כלים אחת של שני עשרונים לאיל וד' לוגין שמן ואחת של עשרון אחד לכבש ושלשה לוגין שמן והוית חדא לחובתו ואידך נדבה ושפיר אינן נקמוות דמתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום ולא אפשר לערב כדתנן במתניתין* אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים: תלמוד לומר לשור האחד. ושור בן יומו קרוי שור *כדכתיב (ויקרא כב) שור או כשב או עז כי יולד:

וכפר

רש"י כת"י

דאמר מר. נתקי' מיל בפ' ג' מינין: חטאת. [של נזיר טהור]: ואשם. דנזיר [טמא] מנין [illegible] [כלה] [illegible] מתגלחין [illegible] מנין ביצא [שנאמר] ונתן על האש [אשר] תחת [זבח] מדלא כתיב תחת שלמים אלמה חטאת [ואשם] בכלל זבח הם: [הני מילי]. דנפקא מחד קרא היכא דתרוייהו [illegible] כגון דנזיר דתרייהו באים להכשיר אשם נזיר טמא להכשירו [למנות] נזירות טהרה וחטאת בנזיר טהור להכשירו ביין ובגלחת אבל מצורע א) דהכיסם [illegible] דמיו שסבין לנגעות וחטאת לכפר על שבעה דברים שהנגעים באים עליהם כדאמרי' בערכין: ומנחתם ונסכיהם. בפרשת נזיר כתיב: ואת האיל יעשה. סיפיה דקרא ועשה הכהן את מנחתו ואת נסכו: איל. שלמי נזיר: בכלל. שאר אילים: היה. דטעונין נסכים כדכתיב בפרשת נסכים או לאיל תעשה מנחה וגו': ולמה יצא. דהדר כתיב ב[מיל] את מנחתו ואת נסכו: להקיש אליו. כל שאר הקרבנות: מה איל מיוחד. שהוא שלמים ודרך שלמים לבא בנדר ונדבה: אף כל בא בנדר ונדבה. יצאו חטאת ואשם: ב) אמר מר עולה זו עולת מצורע: זה אחד עשר של מעשר. דאמרינן בפ' בתרא דבכורות קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשים ואמרי' התם תשיעי נאכל במומו והאחד עשר יקרב שלמים וקא מרבי ליה קרא לנסכים: טפל חמור מן העיקר. כגון הכא דמעשר גופיה לא בעי נסכים כדאמרי' לעיל טפל דידיה כגון האחד עשר טעון נסכים: רבא אמר. דקפרכת לעיל ואימא זו עולת יולדת לאו פירכא היא דאיזהו דבר שצריך שלשה ריבויין [illegible] שלשה קרבנות שיהא צריך שלשה קראי כגון הכא דכתיב בפרשת נסכים העולה או לזבח דכל חד מרבי חד קרבן הוי אומר זה מצורע (ט'): לאיל. דכתיב או לאיל תעשה מנחה (ט') להיה הרי כבר נאמר בפרשת [illegible] ושני עשרונים סולת מנחה בלול בשמן לאיל וגו': אילו של אהרן. של יום כפורים: ומאי שנא מעולת יולדת. דקרבן יחיד הוא ואמרינן נסכים [illegible] הוה ידענא דאילו של אהרן ולא בעי קרא: הני מילי דבר שאין קבוע לו זמן. חובה דנדר ונדבה דכתיב בקרא: לרבות את הפלגס. שאם הביא פלגס מביא עליו נסכים דאילים כאילו הוא איל: פלגס. כבש בן י"ב חדשים יצא מכלל כבש ולכלל איל לא בא דכבש בן שנה ואיל בן שתי שנים [illegible] יביא עליו נסכי איל: [illegible] מביא עליו נסכי איל דכתיב בנסכים [illegible] לבר פדא דאמר. מביא נסכי איל ומתני משום דספק איל ספק כבש הוא ואומר אם איל [illegible] יהא נסכי נדבה שהרי מתנדב אדם נסכים בלא זבח [illegible] כיון דספק איל [illegible] וכמי אחד אתה נחלק לשור אחד: בין נסכי איל. שהוא בן שתי שנים: לנסכי כבש. [illegible] בין עגל ובין פר דהיינו בן שתי שנים: או לאיל מה ת"ל. דהא אתה נחלק [illegible] [כל] דהוא איל אפי' בן שלש שנים דין איל יש לו: כבשה (אמה) [illegible]

רבינו גרשום

גבי נזיר ולקח שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת סיר של זבח השלמים. אין לי [אלא] זבח שלמים תחת סיר של חטאת או אשם מנין ת"ל זבח: אבל הכא במצורע דאשם להכשירו לבוא בקהל וחטאת לכפר דעל ז' דברים נגעים באים: לא ס"ד. דומנחתם ונסכיהם דכתיב בנזיר בעולתו ושלמים כתיב ולא בחטאת: איל בכלל היה. ואיל אחד לשלמים: זה אחד עשר של מעשר. שטעון נסכים כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי התשיעי נאכל במומו והאחד עשר קרב שלמים וטעון נסכים: רבא אמר. לא מצית אמרת לא חטאת ואשם נזיר ולא עולת יולדת. דג' רבויין יש בפסוק ומצורע צריך ג' רבויין דאית ביה חטאת ואשם ועולה: לאיל. דכתיב בנסכים: למה לי. דכתיב או לאיל תעשה מנחה למה לי. ליכתוב וכי תעשה מנחה סלת שני עשרונים ואנא ידענא דהיינו איל דצריך ב' עשרונים: אלא לרבות אילו של אהרן אתא: ומאי שנא איל [של אהרן] דיחיד מעולת יולדת דהוי דיחידה וטעונה נסכים אף איל של אהרן נמי ולא איבעי איל לרבות: איצטריך קרא וכו': או. דלאיל למה לי לרבות הפלגס. לנסכים: הניחא לר' יוחנן דאמר בריה בפני עצמה הוא וטעונה נסכים דתנן הקריבו לפלגס היכא דנדר איל או כבש והקריבו לפלגס מביא עליו נסכי איל ואין עולה לו מזבחו לשם חובת נדרו וצריך להביא איל ודאי או כבש ודאי: אלא לבר פדא דאמר מייתי נסכי איל ומתני אם כבש הוא ליקרבו נסכיו מה שראוי לו והמותר יהיה נסכי נדבה ואם איל הוא הרי נסכיו דקסבר לאו בריה הוא אלא ספיקא: וכי איצטריך למכתב או לרבויי ספיקא והלא לפני המקום הכל גלוי ואין לפניו ספיקא: ודאי לבר פדא קשיא: ככה יעשה לשור אחד מה ת"ל. והלא כבר נאמר והקריב על בן הבקר מנחה. לפי שמצינו שחלק [illegible] לאיל [illegible] כיון [illegible] תעשה [illegible] בכבשים [illegible] דכתיב [illegible] לנסכי [illegible] בעזים [illegible] עזים [illegible]

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פ"ח מהל' נסכים הל"ב:
מ ב מיי' פ"ב מהל' מעה"ק הל"ז:
מא ג ד מיי' פ"ב מהל' מעה"ק הל"ד:

שיטה מקובצת

א) תיבות ומנחתו ונסכו נמחק: ב] אליו ולומר לך מה: ג] תיבות שקרב שלמים נמחק ול"ש: ד] לאיל למה לי פ"ה הרי כבר נאמר בפרשת פינחס כו' וקשה שהרי כמו כן כתיב דיני פר וע"כ איצטריך דהכא איירי בנדר והתם בחובה ותרוייהו דבעי מאיל דכתיב בהדיה ככה יעשה לשור או לאיל עכ"ל גליון: ה) לנסכי (תיבת) עגל כך צ"ל לפרש"י: ו] לאיל האחד: ז] נזיר מחד קרא: כי הוא ד' נמחק: ח) ס"ד והכרתם: ט] אבל דיחיד אות ב' נמחק: י) תיבת לשור נמחק:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ל לשור האחד או לאיל האחד: (ב) רש"י ד"ה ממועדיכם נפקא דהמועד כל הבא: (ג) ד"ה כ"ש וכו' נסכים כגון דציבור: (ד) ד"ה או לאיל וכו' לכלל שתי שנים:

מסורת הש"ס

[נזיר מה: זבחים נ.]
[שבת סג: וש"נ]
ג"ל סכמן ז"ק
חולין כג.
פרס פי"ח מ"ג
[חולין כג.]
[ע"ש ספ"ט ותוס' ליש"ב]
ס"א נר
[זבחים צא. וש"נ]
[לעיל סג:]
[ב"ק סה:]

א) נראה דצ"ל דהכיסם [illegible] באים וכו'. ב) נראה דל"ל ב"ע אמר מר וכו'